

A SZARVAS AJÁNDÉKA

DÉRY TIBOR

A szarvas az erdei tisztás túlsó szélén állt. Hogy került oda, nem tudni. Amikor az erdei tisztás innensó szélén fekvemből felemeltem fejemet, már a túlsó szélén állt, két magas juharfa között, testének hátsó felével, úgy tetszett, egy cserjés ágyékszörös öléből bontakozva, míg két magzatvizesen csillogó mellső lába, izmos mellkasa és hatalmas agancsa már tagoltan tűnt fel a leáldozó nap fényében. Azt hiszem juharfák voltak a fák, amelyek között feltűnt. Hirtelen, a leáldozó nap fényében. Mint egy jelenés a mondakörből, noha fekete patái, erős csüdje és szőre csillogása a való világ rendje mellett tettek tanúságot. Juharfák voltak?

Hogy került oda? Egy angol könyvet olvastam a molekuláris genetikáról, zöld szvetteremet nyakam alá gyűrve, hogy a vér a fejembe ne szálljon. Éjjel, az ágyban is magasra vetik meg a fejemalját. A cserjés ágyékszőrei közül kibontakozva, mozdulatlanul állt. Magasra emelt fejével állt, vagy csak tekintetével találkozva emelte magasra? Befogadtam. A könyvet is inkább letettem a föbe, nyitva, lapjával lefelé, óvatos, lassú mozdulattal, hogy meg ne riasszam. Önmagamat sem. Mintha már egyek lettünk volna, egy tűnő pillanatra. A tisztás túlsó széle jó száz méterre lehetett fekhelyemtől, meredeken emelkedve az ég felé. De egyébként sem tegezhetném, ha alacsonyabban állna is.

Ha villámfényben jelent volna meg! Vagy elaludtam volna a fűben és szememet félálomban kinyitva... A szürkület bolyhos kódében. Magázni fogom természetesen, mivel nem álomi jelenés, hanem éber szemmel és kézzel is körültagogatható valóságos szarvas. Már rég nem tegeződöm a természettel sem, már magas korom miatt sem, de mert — úgy látom — jogom is kevés hozzá. A tisztás fölött egy rózsaszín felhő úszik az égen, említettem, hogy a nap leáldozóban. Ennek ellenére a szarvas mozdulatlanul áll az erdei tisztás túlsó szélén, a két juharfa között, óriási, álmodozó szemét merőn rám szögezve, s heréit s feltehetően fehér fenékszőreit mégis a cserjésbe rejtve.

S a felhő úszik az égen s a tisztás mintha elúsznék alólam, köröskörül a fák is el-majd újra feltűnnek a hirtelen elindult alkonyat áramában. Kapaszkodjunk meg a kitapasztalható világ rendjében! Megengedhetetlen, hogy piros kockás plédem is elússzon alólam. A molekuláris genetikával együtt, hasonló iramban. Kapaszkodjunk meg mind a két kezünkkel abba a két szál fűszeres szagú lila zsályába,

mely piros kockás plédeimtől jobbra és balra áll a fűben. Áll? Vagy feltűnik? Most tűnt fel? Másodvirágzásban. Az emlékezet ribeonukleinsavainak forgalmában.

— Szabad?

— Hogyne.

— Mikor érkezett ide?

— Miért magáz?

— Öreg vagyok már. Nem szeretném, ha visszategezne.

— Úgysem merném.

— Helyes. Hány ágú az aganca?

— Miért kérdi, uram?

— Mert már erősen alkonyodik, a tisztás túlsó szélé, mely jó száz méternyire van tőlem, a szürkületbe vész, s már nem tudom megszámlolni aganca ágait.

Am válasz helyett, a tisztás túlsó szélén, mely jó száz méternyire volt tőlem, hirtelen erős fehér fény gyúlt ki a valóságos szarvas körül, a két juharfa között. Azt hiszem, juharfák voltak. Szememben a nemrég lezajlott szaruhártya-gyulladás után visszamaradt nubeculák már nemigen zavarták a látást. De ez nem érdekem. A tények mit sem bizonyítanak, ha hiányzik a hit. Felólem agancsának akár száz ága is lehetett volna, akkor is tisztellem. S újra felemeltem lesütött szememet s megtekintettem fekete patáit, erős csüdjét és domború, magzatvizesen csillogó mellkasát. Mitől is csillogott?

Már rég sejtettem, de csak most bizonyosodtam meg róla, tekintetemet még magasabbra emelve, hogy a valóságos szarvas agancsán egy rózsaszínű, meztelen csecsemőt tart a magasba, ügyesen egyensúlyozva, hogy le ne essék a földre, majd onnét tovább a kénköves pokolba, de az agancs hegyes ágai és kemény bogai között se sérüljön meg a lehetőséghez képest. A csecsemő — ha jól láttam — mind a két apró kezét ökölbe szorítva az ég felé emelte.

Különösképpen csönd volt, még az őszikék sem szóltak. A könyv lapjai sem zizegtek az alattuk sürgő hangyák forgalmától. A tisztás túlsó szélén — én az innensőn feküdtem — egyenesen sütött a fehér fényfelhő, mely a valóságos szarvast emelgette; hátulról sütött-e vagy oldalról? ... mert az égen a felhők rózsaszínben tündököltek. Az egyik leereszkedett volna a szarvas agancsára? Megfejthetetlen kérdések mardossák tudatunkat, éjjel és nappal, az ébrenlét minden percében s az álom combjainak ölelésében, de kit érdekelnek a megfejthetetlen kérdések? Érjük be a mindennapi kenyér és miatyánk gondjával! Nem, nem kel fel a szél, a levelek nem rezegnek, egy állóképben fekszem, nem hallik be a világegyetem kongása. A részletek ugyan kiegészítik egymást, a rózsaszínű felhő az égen s a meztelenül kalimpáló csecsemő a szarvas agancsán, de többé nem bízom magam az összefüggések szolgálalkú magyarázatára. Rajta, ússzunk ki az elképzelt szélviharral, amely valóságosabb az adott szélcsöndnél. Már a piros kockás plédem is lobog. Tán fel is ülhetnék? Tán fel is állhatnék az egyik piros kockára, széttárt karokkal, mint a repülő hattyúk. Tán el is érhetném a valóságos szarvast, mely az erdei tisztás túlsó szélén tűnt fel, hátsó részével az erdő homályába merülten s vére-eres, nagy szeméből rám veti álmodozó, éjfélete tekintetét. Az állatok történelme szól tekintetéből.

Ha jól látom, a csecsemő leeresztette égnek emelt apró ökleit. Beszélni kívánna velem?

— Ön nem is csodálkozik?

— Nem.

— Helyes.

Lehet, hogy a csecsemő szólt a szarvas hangján vagy a szarvas csecsemőhangon. Egyiket sem ismerem. Nem tudtam eddig, hogy milyen tudatlan és árva vagyok. Nézem az erdei tisztás túlsó szélén álló címerképet, zöld mezőnyben szarvas, agancsán egy meztelen csecsemő, s a szívem elszorul. A fájdalom az élet ünnepi szűrője. Mostanában elszaporodtak az ünnepek. Szűrés után durvábbak leszünk, vagy nemesebbek, választás szerint. A szarvas az erdei tisztás túlsó szélén áll, jó száz lépésnyire, mi sem természetesebb tehát, mint hogy a vastag ajkai közül kigomolygó gőz s a nyál, s tomporának tajtékja a földre csöpög. Zöld szvetterem a nyakam alá gyűrve, vértólulás veszélye miatt. Magasra vetik meg a fejemalját is. Ha legalább a bögését hallhatnám, de soha! Megvetné két mellső lábát, nyaka megfeszül, felveti fejét. De nem teheti, hisz agancsáról a rózsaszín csecsemő a kénköves pokolba zuhanna.

— Érje be ennyivel!

— Kérem — mondom — világeletemben szerény ember voltam.

— Szívbeli szerény?

— Azt hiszem.

— Ha nem jelentem volna meg most önnek?

— Vigasztalhatatlan volnék.

— Megtisztel.

— Megenged egy kérdést? — mondtam egy idő múlva. — Még mindig óhajtja rám mereszteni éjfékete, álmodozó tekintetét?

— Örökké.

Erre csak hallgatni lehet. De múlt az idő s erőt vettem riadalمامon.

— Nem túlzás kérem? — kérdeztem a tőlem telhető legudvariasabb hangsúllyal.

Nem hallottam, hogy mit felelt. Lehet, hogy megismételte előbbi válaszát. Lehet, hogy más határidőt szabott meg. Azt hiszem, két juharka között állt. Azóta is rettegésben élek, hogy beváltja fenyegetését. Mindegy, egy kissé felvidultam, hisz néhány perccel meghosszabbította életemet.